

CIOP PIB

Warszawa, 9 maja 2018 r.

Niebezpieczna chemia i pyły przyczyną 70% chorób zawodowych

W Polsce rozpoczyna się europejska kampania informacyjna „Substancje niebezpieczne pod kontrolą”

Niebezpieczne chemikalia – przede wszystkim rakotwórcze – są w Unii Europejskiej przyczyną śmierci ok. 75 tys. pracowników rocznie. W prawie 40% przedsiębiorstwach pracownicy mają z nimi kontakt każdego dnia. Również w Polsce skala problemu jest ogromna. W 2016 roku substancje chemiczne i pyły były przyczyną ponad 1,4 tys. chorób zawodowych, czyli aż 70% wszystkich zarejestrowanych¹. Znacząca liczba zachorowań wynikających z kontaktu z niebezpieczną chemią to choroby nowotworowe – szacuje się, że z ich powodu w UE co roku umiera ponad 102 tys. pracowników, a w Polsce ok. 7,5 tys².

„Coraz więcej pracowników w Polsce jest narażonych na działanie chemikaliów w miejscach pracy. Dotyczy to również takich zakładów, które nie kojarzą się z tego rodzaju zagrożeniem – jak np. firmy sprzątające, gabinety kosmetyczne i fryzjerskie, czy też służba zdrowia. Świadomość szkodliwego działania i sposobów zapobiegania mu nadal pozostają zbyt niskie. Badania przeprowadzone w polskich przedsiębiorstwach i raporty Państwowej Inspekcji Pracy wskazują, że większość pracodawców wciąż ma problemy z właściwą identyfikacją zagrożeń chemicznych. Tymczasem pracodawcy i pracownicy powinni rozumieć potencjalne zagrożenia oraz podejmować działania zapobiegawcze. W celu podnoszenia świadomości i dostarczenia rzetelnej wiedzy Europejska Agencja Bezpieczeństwa i Zdrowia w Pracy – EU-OSHA – rozpoczyna kampanię informacyjną pt. „Substancje niebezpieczne pod kontrolą”³, której polską edycję prowadzi Centralny Instytut Ochrony Pracy – Państwowy Instytut Badawczy” – mówi prof. dr hab. n. med. Danuta Koradecka, Dyrektor ww. Instytutu.

Patronat nad kampanią objęła Minister Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej. Partnerem strategicznym kampanii jest Główny Inspektorat Sanitarny, a partnerem strategicznym naukowym – Instytut Medycyny Pracy im. Prof. J. Nofera w Łodzi.

Zawodowe narażenie na niebezpieczne chemikalia jest przyczyną m. in. nowotworów, chorób układu oddechowego, krążenia czy nerwowego. To najistotniejsze przyczyny zwolnień chorobowych pracowników, a często także powód trwałej niezdolności do pracy. Konsekwencją są wysokie koszty społeczne i poważne obciążenie budżetu państwa z tytułu leczenia, rehabilitacji i wypłat świadczeń finansowych.

Dodatkowo należy podkreślić, że dopuszczenie do wystąpienia chorób zawodowych u pracowników to ogromny kryzys wizerunkowy dla przedsiębiorstwa, a także narażenie się na coraz popularniejsze w Polsce roszczenia odszkodowawcze z tytułu uszczerbku na zdrowiu. W Polsce systematycznie zwiększa się zachorowalność na nowotwory złośliwe – ich ogólna liczba wzrosła z 90,8 tys. w 2005 roku do 180,3 tys. w 2016 roku⁴. W etiologii chorób nowotworowych jednym z najczęściej rozpatrywanych czynników jest narażenie na różnego rodzaju rakotwórcze substancje chemiczne obecne w środowisku pracy i życia człowieka.

¹ Dane z Rejestru Chorób Zawodowych, prowadzonego przez Instytut Medycyny Pracy im. Prof. J. Nofera w Łodzi.

² Konferencja pn. „Preventing WORK-RELATED CANCER”, Amsterdam, 23 -25 May 2016

³ Nazwa kampanii w jęz. angielskim to Healthy Workplaces Manage Dangerous Substances.

⁴ Dane Krajowego Rejestru Nowotworów, prowadzonego przez Centrum Onkologii w Warszawie

„Priorytetem musi być poprawa ochrony zdrowia pracowników i ograniczenie narażenia zawodowego na działanie m.in. rakotwórczych chemikaliów. Ważne jest również zwiększenie skuteczności prawodawstwa w tym obszarze. Warto pamiętać, że pracodawca ma obowiązek informowania pracowników o czynnikach szkodliwych dla zdrowia występujących na ich stanowiskach pracy. Musi też prowadzić rejestry zarówno prac, których wykonywanie powoduje konieczność kontaktu z niebezpiecznymi chemikaliami, jak i narażonych na nie pracowników. Centralny rejestr zawierający dane z terenu całego kraju jest prowadzony przez Instytut Medycyny Pracy w Łodzi. W roku 2016 – w stosunku do 2005 – zanotowano znaczący wzrost zakładów pracy zgłaszających m.in. działające rakotwórczo czynniki chemiczne i procesy technologiczne – łącznie z 2,3 tys. do 4,4 tys. Rośnie też rejestr czynników chemicznych i pyłowych z 253 do 356. To pokazuje nie tylko rozwój wiedzy toksykologicznej czy rozwój regulacji prawnych, ale również wzrost świadomości samych pracodawców” – dodaje **Katarzyna Konieczko**, odpowiedzialna za Centralny Rejestr Danych o Narażeniu na Substancje Chemiczne o Działaniu Rakotwórczym lub Mutagennym.

Pracownicy reprezentujący różne zawody mogą być narażeni na działanie ogromnej liczby substancji niebezpiecznych w swoich miejscach pracy. W 2017 r. w UE – na podstawie rozporządzenia w sprawie klasyfikacji, oznakowania i pakowania (CLP)⁵ – **skategoryzowano około 129 tys. takich substancji**. Dlatego Komisja Europejska rozpoczęła proces aktualizacji dyrektywy dotyczącej ochrony pracowników przed zagrożeniami m.in. ze strony czynników rakotwórczych⁶. Nowa dyrektywa⁷ ustala wartości wiążące dopuszczalnych poziomów narażenia zawodowego dla 14 nowych czynników chemicznych. Ponadto, w fazie końcowej jest druga nowelizacja Dyrektywy 2004/37/WE, w której podano wiążące wartości dopuszczalnych poziomów narażenia zawodowego dla kolejnych 5 substancji rakotwórczych.

W prawie krajowym konsekwencją zmiany dyrektywy jest wprowadzenie lub weryfikacja wartości najwyższych dopuszczalnych stężeń dla substancji rakotwórczych w rozporządzeniu Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej. Do listy szkodliwych substancji w środowisku pracy dodano kolejnych 15 substancji chemicznych. Ich wprowadzenie ma zapewnić lepszą ochronę pracujących w warunkach szkodliwych dla zdrowia i ograniczyć występowanie związanych z tym chorób zawodowych.

Więcej informacji: <http://www.healthy-workplaces.eu/> i <http://bit.ly/chemia-ciop-pl> W ramach kampanii „Substancje niebezpieczne pod kontrolą” pracodawcy i pracownicy oraz zrzeszające ich organizacje będą mogli skorzystać ze wsparcia merytorycznego w zakresie tworzenia zdrowych i bezpiecznych warunków pracy oraz ograniczania ryzyka tam, gdzie występują zagrożenia chemiczne. Organizatorzy kampanii zachęcają do korzystania z materiałów edukacyjnych oraz informacji dostępnych na europejskiej stronie kampanii (healthy-workplaces.eu) oraz na stronie polskiej edycji kampanii (chemia.ciop.pl), a także do udziału w konferencjach, warsztatach i spotkaniach poświęconych tematyce kampanii. Firmy, które opracowały i stosują rozwiązania związane z zarządzaniem ryzykiem zawodowym związanym z niebezpiecznymi substancjami chemicznymi oraz realizują oryginalne przedsięwzięcia prozdrowotne, są zaproszone do udziału w Konkursie Dobrych Praktyk.

Kontakt:

dr Małgorzata Pośniak
Zakład Zagrożeń Chemicznych, Pyłowych i Biologicznych
email: mapos@ciop.pl

Centralny Instytut Ochrony Pracy – Państwowy Instytut Badawczy
Krajowy Punkt Centralny Europejskiej Agencji Bezpieczeństwa i Zdrowia w Pracy
Ul. Czerniakowska 16, 00-701 Warszawa, www.ciop.pl

Magdalena Okrzeja
GENESIS PR
email: euosha@genesispr.pl

⁵ <https://healthy-workplaces.eu/pl/campaign-materials/campaign-guide>

⁶ Dyrektywa 2004/37/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 29 kwietnia 2004 r. w sprawie ochrony pracowników przed zagrożeniem dotyczącym narażenia na działanie czynników rakotwórczych lub mutagenów podczas pracy

⁷ Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2017/2398 z dnia 12 grudnia 2017 r. zmieniająca dyrektywę 2004/37/WE w sprawie ochrony pracowników przed zagrożeniem dotyczącym narażenia na działanie czynników rakotwórczych lub mutagenów podczas pracy